

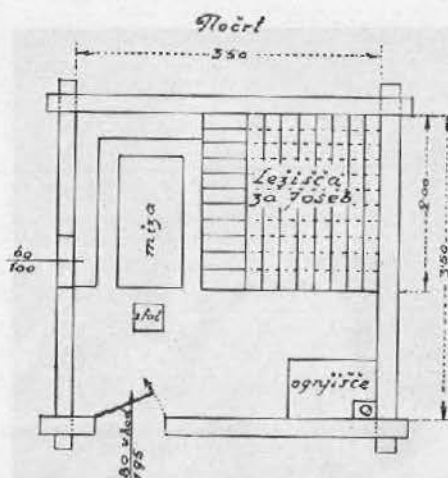
Prizor iz skalaškega filma

Zgodovina skalaškega doma na Voglu

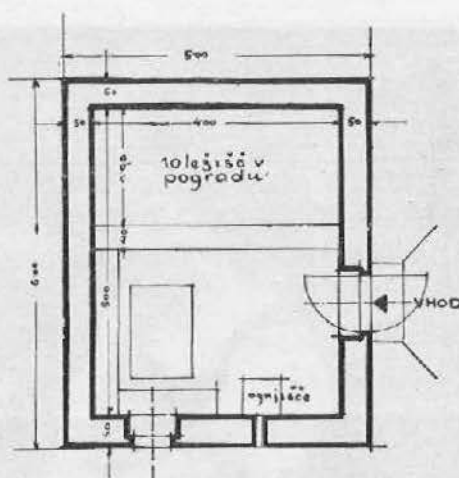
MILAN KHAM

Namen kluba Skale, postaviti si svoje lastno planinsko zavetišče, sega že v prve dneve klubovega obstoja. Pravila, ki jih je sprejela ustanovna skupščina (in so bila odobrena od kr. policijskega ravnateljstva v Ljubljani pod št. 12/149 že leta 1920), so v paragrafu 3 tč. h določala, »da je klubova naloga, sporazumno z drugimi društvi, graditi turistovska zavetišča«. Iz tega sledi, da so se ustanovitelji zavedali, kakšne važnosti in kako velikega pomena za klub je lastno planinsko zavetišče.

Že kmalu po ustanovitvi kluba Skale je takratni odbor zaprosil policijsko ravnateljstvo v Ljubljani s svojo vlogo z dne 30. 4. 1921, naj mu dovoli nabiralno akcijo za zbiranje prostovoljnih denarnih prispevkov, ki naj bi krili stroške skromnega planinskega zavetišča, katerega je klub nameraval graditi v Razorjevi skupini in ga je tudi štel kot zelo potrebnega. Policijsko ravnateljstvo je s svojim aktom št. 610/2 Preds. z dne 10. 5. 1921 prošnjo odklonilo z utemeljitvijo, da je za gradnjo planinskih zavetišč poklicano in upravičeno po svojih pravilih v prvi vrsti Slovensko planinsko društvo. Tako stališče policijskega ravnateljstva je bilo gotovo zgrešeno in bi odbor kluba prav gotovo uspel s svojo pritožbo, če bi jo bil vložil na drugostopno oblast. Odbor ni vrgel puške v koruzo zaradi negativno rešene prošnje, temveč je nadaljeval s pripraviljalnimi deli, s trdnim namenom zgraditi čimprej planinsko zavetišče. Odločil se je, da bo koča stala na Kriških podih. Že leta 1922 je podrobne načrte za kočo izdelal ing. Herman del Cott (pred vojno je živel v Avstraliji), ki sicer ni bil član kluba. Najbrže ga je eden izmed takratnih odbornikov naprosil za uslugo, da bi načrt izdelal. Kot je razvidno iz skice št. 1, naj bi bila koča lesena, grajena v sistemu kladnih sten, s streho enokapnico in brez podstrešja.

St. 1

St. 2

Ker koča ni imela podstrešja in torej nobene zračne izolacije, lahko sklepamo, da je bila namenjena za prenočevanje le v poletni sezoni. Zazidanega naj bi bilo 15.21 m² prostora. V povsem enostavni notranjosti enega samega prostora, ki bi imel 12.25 m², naj bi bilo v kotu ob vhodu ognjišče, nasproti vhoda miza s klopjo, v drugem kotu pa v pogradih 7 skupnih ležišč.

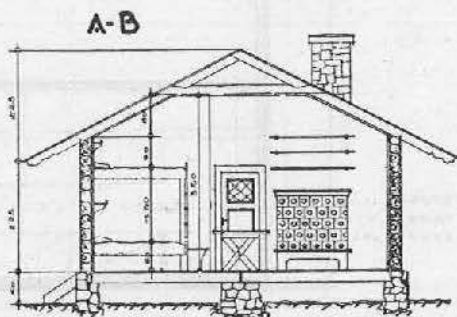
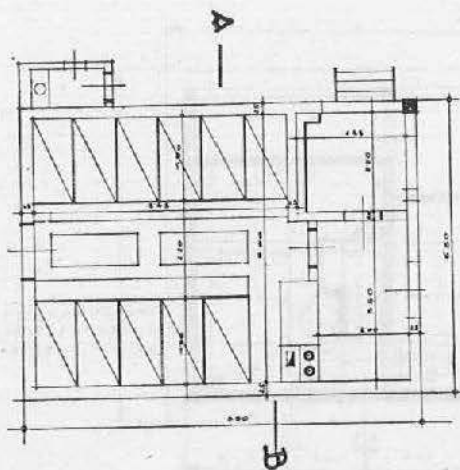
Istočasno s tem načrtom je bil predložen klubu osnutek, ki ga je pripravil član Skale, sedaj že pokojni Janez Rožman. Iz načrta (skica št. 2) je razvidno, da bi bila koča zidana iz kamnja, zidovje bi bilo debelo 0.50 m, zunaj neometano, znotraj pa najbrže opaženo. Koča bi imela dvokapno streho s podstrešjem. Po solidnejši izvedbi sodeč naj bi ta koča služila tudi za prenočevanja v zimi. Zazidanega naj bi bilo 30 m² prostora. Notranjost bi imela 20 m² in bi bila slično urejena kot pri prvem osnutku, le da bi bilo na razpolago 10 skupnih ležišč, prav tako v pogradih.

Nobeden teh načrtov ni bil uresničen. Izkazalo se je, da v območju Razorjeve skupine in Kriških podov tostran tedanje državne meje ni lesa in niti vode, kar je prvi pogoj za gradnjo in vzdrževanje koče. Tudi bližina meje, ki je takrat tako nesrečno delila slovensko zemljo, je bil nadaljnji razlog, da je klub opustil misel graditi kočo v tem delu Julijskih Alp. Pomanjkanje potrebnih denarnih sredstev pa je še posebej sililo klub, da je svoj namen, pridobiti si svoje lastno planinsko zavetišče v nekem drugem delu Alp, preložil na kasnejši čas. Da bi klub vsaj deloma ugodil želji članov za lastnim planinskim zavetiščem, je v zimski sezoni 1922/23 vzel v najem od SPD kočo na Veliki planini.

Klubova dejavnost ni bila usmerjena v to, da bi ustvarjala finančna sredstva, s katerimi bi odbor lahko gradil planinska zavetišča, ker bi klub za dosedaj tega cilja sicer moral vršiti neko donosno gospodarsko dejavnost, s tem pa bi se oddaljil od namena, zaradi katerega je bil ustanovljen. Člani kluba, prežeti z idealizmom alpinističnega udejstvovanja, so si zastavili višje vprašanje: OSVOJITI STENE SLOVENSKIH VRHOV, da jih ne bi osvajal tujec, kot je to močno grozilo tudi po končani prvi svetovni vojni.

Spričo strogega pojmovanja klubovih nalog se je članstvo razvijalo v etičnem in duhovnem pogledu preko ravni povprečnega planinca. Člani so vršili obširno zastavljene naloge z vso predanostjo, brez najmanjših materialnih koristi. Razumljivo je, da se v takem klasičnem okolju klubovega razvoja in delovanja člani niso mogli ukvarjati s pridobivanjem potrebnih finančnih sredstev za postavitev lastnega planinskega zavetišča. Skromni dohodki članarine in prebitki javnih »planinskih, skioptičnih predavanj« v mestu in podeželju, za katera je klubov foto-odsek pripravil potrebne diapozitive, so prvenstveno krili stroške za vzdrževanje in urejanje lastnega klubovega lokala in dopolnjevanje strokovne knjižnice. Klub je izposojal članom le vrvi, dereze in cepine, v pretežni večini pa so člani imeli svojo lastno opremo.

Ta alpinistično-skioptična predavanja so v javnosti vedno bolj utrjevala sloves TK Skale in vedno več je bilo zanimanja zanje. Klub je sčasoma že moral vzeti v

St. 3

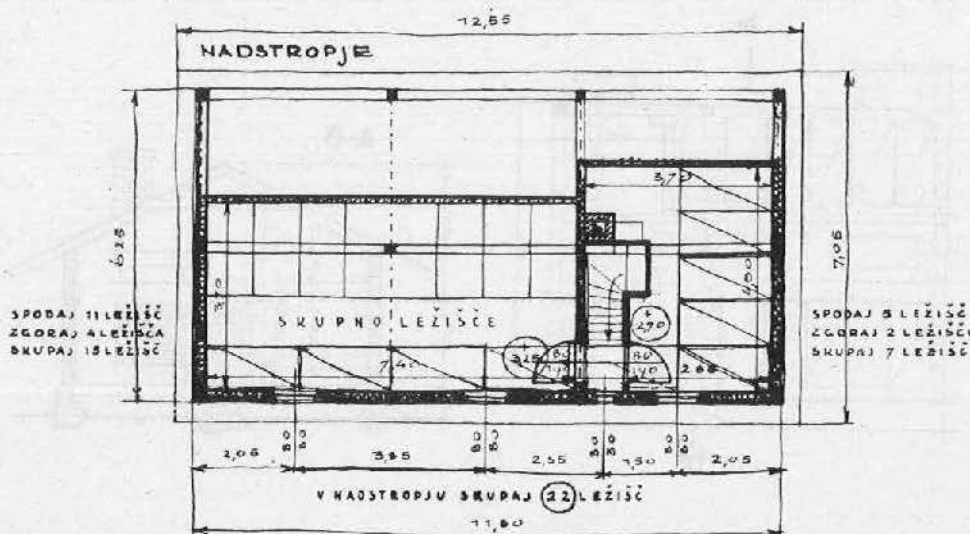
najem za svoja javna predavanja največjo dvorano v Ljubljani, v hotelu Union, ki je imela takrat 800 sedežev in po potrebi tudi 400 stojšč. Z naraščanjem teh prireditev so počasi naraščali tudi denarni prihranki kluba. Leta 1928 se je klub lotil svoje največje naloge, izdelati prvi slovenski celovečerni film »V kraljestvu Zlatoroga«, od katerega si je klub, poleg glavnega alpinistično vzgojnega in propagandnega namena, nadejal tudi ustvariti potrebna finančna sredstva, ki bi omogočila izvršiti dve glavni nalogi: založiti »Naš alpinizem« in zgraditi lastno planinsko zavetišče.

V letih 1924/26 je klub vzel v najem Hainriharjevo kočo na Spodnjem Voglu, da zadosti potrebam razvoja alpskega smučarstva svojih članov, ki se je v klubu samem prav pomembno uveljavljalo pot pripomoček zimske alpinistike. Kočo, ki je merila v notranjosti le 3×3 m, je klub opremil s preprostimi slamnjačami, odejami, kuhinjsko posodo in priborom. S tem je bilo omogočeno članom kluba obiskovati v takratnem času povsem neznani, toda čudoviti alpsko smučarski svet obširnih planin Zgornjega in Spodnjega Vogla. Čudoviti pogledi z vrha Vogla proti jugu na zeleno Goriško krajino, proti severu pa na celokupno gmoto Julijskih Alp z očakom Triglavom, ta razgled se tudi nudi z robov planine Zgornji Vogel, so vedno znova privlačevali skaleše, predvsem pa predsednika prof. Janka Ravnika.

Že kmalu potem, ko je klub opustil svoj namen, graditi kočo v Razorjevi skupini, je član Skale in mestni stavbenik tov. Pirc pripravil načrt za zimsko zavetišče na planini Vogel. Kot je razvidno iz skice št. 3, bi bila ta koča znatno udobnejša kot koči po prvih osnutkih. Zavzemala bi $59,20 \text{ m}^2$ zazidanega prostora in bi imela v pogradih 22 skupnih ležišč.

Doslej je klub še vedno razmišljal o planinskem zavetišču, ki bi bilo na razpolago le članom kluba in morda tudi po članih vpeljanim gostom. Razdobje v letih 1922 do 1929 je prineslo slovenskemu planinstvu, alpinizmu in smučarstvu velik preobrat. Planinstvo in smučarstvo se je pričelo širiti z neverjetno naglico in zajelo tudi širše ljudske plasti. Slovenski alpinisti so popolnoma osvojili naše Alpe, smučarstvo kot pripomoček zimske alpinistike je pa v svojem ogromnem razvoju postavilo na glavo svoječasná konservativna načela pohajanja v gore pozimi. Vzporedno s tem so seveda postale potrebe naših planinskih zavetišč povsem drugačne, kot so bile pred tem razvojem. Turistovski klub Skala, ki je s svojim delovanjem ogromno pripomogel k temu razvoju (javna planinska in alpinistično skioptična predavanja v mestu in podeželju, 50 km smučarska tekma na Bledu, fotografske in druge razstave itd.), se je zavedal, da planinsko zavetišče v prvotni zamisli ne bi moglo izpolnjevati nalog in potreb, ki so se pokazale z razvojem omenjenih panog.

Med tem se je vedno bolj bližal veliki dogodek: dovršitev skalaškega filma »V kraljestvu Zlatoroga«. S tem pa se je tudi bližalo uresničenje gradnje lastnega planinskega zavetišča. Izbran je bil gradbeni odbor, dolžan pospešiti priprave za gradnjo koče. Med tem je klub tudi spremenil svoj načrt, postaviti kočo na planini Vogel, saj ne bi imela nobenega razgleda. Osvojil je predlog predsednika prof. Janka

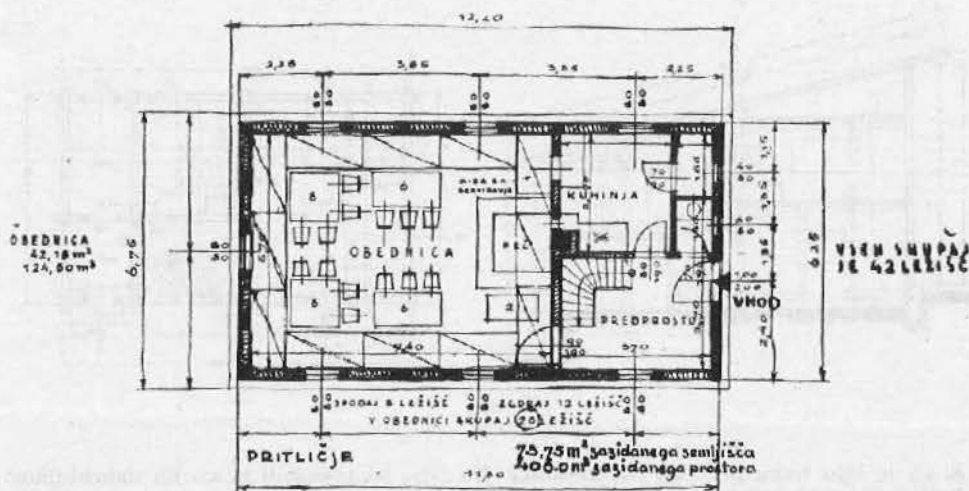
St. 4

Ravnika, postaviti kočo tik pod Storeč vrhom, kota 1595, nad Zgornjim Voglom. Koča bi imela zelo lep razgled na Julijske Alpe, vendar pa ne bi imela razgleda tudi v dolino. Sklicanih je bilo več sestankov, ki so med drugim imeli tudi nalogo določiti, če naj bi koča bila namenjena samo za članstvo ali tudi za javnost. Nekateri člani so bili mišljenja, da TK Skala, kot izrazito alpinistični klub, po svojih nalogah ne bi smel upravljati koče, ki bi bila dostopna tudi javnosti, ker bi taka koča sodila že v vrsto gostinske dejavnosti, klub pa bi se z upravljanjem take koče oddaljil od svojih alpinističnih nalog. Spričo pravilnega razumevanja večine skalašev, da je treba dati razvoju alpskega smučarstva in planinstva še večji razmah in pripraviti kočo, dostopno tudi javnosti, je skupina članstva, ki je zagovarjala, naj bi koča služila le skalašem, ostala v znatni manjšini. Kasnejša dejavnost TK Skale in njegovi uspehi, so dokazali, da upravljanje lastnega planinskega doma, ki je dostopen tudi javnosti, ni niti najmanj kvarno vplivalo na izvrševanje klubovih nalog. V zvezi s sklepom, da naj bo koča dostopna tudi javnosti, je bilo treba pripraviti povsem nove načrte.

Spomladi leta 1929 je bil za gradnjo koče izbran in določen prostor tik pod Storeč vrhom, v neposredni bližini nad studencem, ki je ob razcepu sedanje poti proti Rjavi skali in poti na Zgornji Vogel. Dne 6. aprila istega leta je bila sklenjena in podpisana najemniška pogodba med gospodarskim odborom solastnikov vasi Bohinjska Bistrica skupnega sveta za planino Vogel in klubom Skala, po kateri je klub vzel v najem potrebno zemljišče za gradnjo. Odkup zemljišča bi bil zelo otežkočen in najbrž neizvedljiv, ker so pravila imenovanega gospodarskega odbora določala, da morajo v primeru prodaje potrditi tak sklep vsi solastniki.

V avgustu leta 1930 je član kluba ing. arh. Lado Kham izdelal načrte za kočo pod Storeč vrhom, ki bi bila dostopna tudi javnosti. Koča bi imela, kot kaže skica št. 4, 73.75 m² zazidanega prostora in bi imela v prvem nadstropju 22 skupnih ležišč, v pritličju ležeči jedilnici pa še 20 ležišč. Streha enokapnica bi bila strmo nagnjena proti jugu, okna pa bi bila obrnjena proti razgledu Triglavске skupine.

Ceprav skalaši niso več imeli v najemu Hainriharjeve koče na Spodnjem Voglu, so se vedno znova radi vračali na privlačna visokogorska smučišča obeh planin Vogel. Za prenočevanje so se posluževali nezaklenjenih, skrajno preprostih pastirskih staj z odprtimi ognjišči in listjem za ležišča. Predsednik kluba prof. Janko Ravnik, ki je kot domačin — Bohinjec prednjačil pri obiskovanju Vogla, je vedno znova iskal še lepši položaj za bodočo »skalaško kočo« in ga je pri svojih številnih obhodih, ob skrajnih robovih planine Vogel tudi našel, na strmi Rjavi skali, ki se drzno dviga iznad Bohinjskega jezera. Edinstveni pogled, ki se nudi z Rjave skale in ki istočasno zajema vso obširno Bohinjsko dolino, z vedno zasanjanim Bohinjskim jezerom, s številnimi po dolini raztresenimi vasicami in hišami, na vzhodu s pogledom proti

St. 4

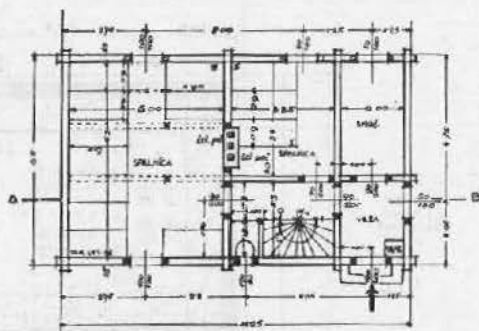
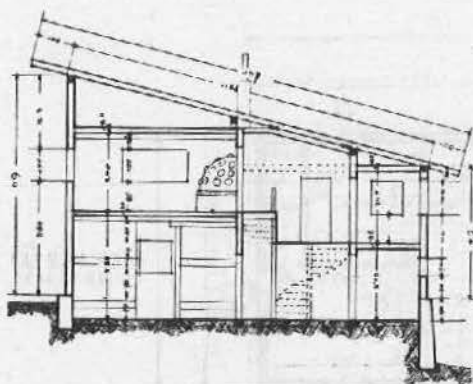
Soteski in na košate gozdove Jelovice in Pokljuke, v ozadju s Karavankami, pred seboj pa z veličastnim pogledom na venec Julijskih Alp in njegovega mogočnega gospodarja Triglava, sodi nedvomno med najlepše razgledne točke slovenske zemlje. Ta edinstveni razgled je nujno narekoval ustvaritev udobnega zavetja, iz katerega bi bilo mogoče, v zavarovanju pred mrazom in burjo, v vsakem letnem času uživati veličastje teh naravnih lepot. Član kluba ing. arh. Herbert Drogenik, ki je prav v tistem času diplomiral, je izdelal načrte, ki so ustrezali novemu položaju koče in zahtevam tega edinstvenega razgleda. Zato je namestil jedilnico v prvo nadstropje, ki je s svojimi širokimi okni proti severu, zapadu in vzhodu nudila izza mize pri peči razgled, kot ga nima nobena koč, tudi ne zunaj meja naše domovine. Odbor Turistovskega kluba Skale je končnoveljavno začel graditi lastno planinsko zavetišče na Rjavi skali, kot ga prikazuje skica št. 5.

Prirodna koničasta kopa na Rjavi skali je zaznamovala mejo med svetom »Kranjskega verskega sklada«, ki je padal po strmih robovih proti jezeru, in svetom »Gospodarskega odbora solastnikov vasi Bohinjska Bistrica skupnega sveta za planino Vogel«, s katerim je bila, kot zgoraj rečeno, že napravljena pogodba dne 6. aprila 1929. S Sumsko upravo, kot upraviteljico »Kranjskega verskega zaklada«, je bil podpisan reverz dne 10. oktobra 1932, po katerem je bilo dovoljeno, da sme TK Skala postaviti ob mejnem kamnu 18 svojo koč. Skalaški dom je bil torej zgrajen na zemljišču dveh lastnikov.

V avgustu leta 1931 je bila krstna predstava skalaškega filma »V kraljestvu Zlatoroga«, ki je poleg velikega moralnega uspeha prinesel klubu znatna finančna sredstva. Ta sredstva, čeprav za izvedbo obeh glavnih načrtov Skale še nezadostna, so vendar ustvarjala pogoje za pričetek gradnje večje stavbe, kot jo kaže načrt ing. Drogenika.

V februarju 1933 so na robu Vogla proti Žagarjevemu grabnu padla zadnja debela bruna, namenjena za gradnjo skalaške koče. Koničasto kopo na Rjavi skali, ki je dajala prostora le tesno za štiri ljudi, je bilo treba prej izravnati in urediti. Močne detonacije razstreljevanja so se razlegale po tihi Bohinjski dolini in znižale prvotno 1544 m visoko koto za 4 metre. Ko je sneg visoko v hribu že skopnel in so prišli veseli planšarji s svojo živino na planino, se je pričela dvigati na stmi Rjavi skali ponosna stavba. Drzna gradnja je sprožila pri domačinih mnogo črnogledih opazk. Trdi in zaradi stalne borbe z naravo previdni Bohinjci so majali z glavo in napovedovali, da bo prvi zimski vihar odnesel »bajto« v dolino.

Ing. Herbert Drogenik je od prvega začetka nadzoroval stavbena dela. V preprosti lopi, zbiti iz pripravljenega gradbenega materiala, je imel v enem delu skromno bivališče in tehnično pisarno, drugi del pa je služil za shranjevanje orodja in cementa ter za prenočevanje delavcev. Skalaši so ob nedeljah prihajali k Rjavi skali ogledovat napredovanje gradnje, obenem so se pa optali v dolini z materialom,

Sl. 5

ki ga je bilo treba prenesti na gradbišče. Na cilju so potegnili iz svojih nahrbtnikov tudi nekaj priboljškov za gradbenega vodjo, skalašice pa so pripravile skupno kosilo ter počistile in pospravile skromno Drogenikovo bivališče. Posebno dobrodošel je bil obisk skalašev tisto nedeljo, ko so bili prejšnji dan dovršeni cementni temelji v opažu in jih je bilo treba zaradi vročega dne večkrat oblivati. Delavci so ob nedeljah odhajali domov, zato so skalaši prav pridno nosili vodo iz studenca, ki je bil oddaljen 20 minut.

Gradnja je napredovala iz dneva v dan in kmalu so Skalaši prišli do zaključka, da njihova ponosna stavba na Rjavi skali ne bo imela značaja koče in da bi jo upravičeno lahko imenovali »dom«. Vsi so enoglasno predlagali, da naj bi dom imenovali po klubovem predsedniku prof. Janku Ravniku, ki si je pridobil nepreglednih zaslug za razvoj in uspehe TK Skale. Prof. Janko Ravnik je v svoji priznani skromnosti odklonil to počastitev in je na njegovo izrecno željo bila nova stavba imenovana »Skalaški dom«.

Vzporedno z napredovanjem gradnje na Rjavi skali so skalaši v Ljubljani pridno pripravljali potrebni inventar. Organizirana je bila nabiralna akcija pri raznih tovarnah in podjetjih, ki je tako odlično uspela, da je bil kmalu zbran ves potreben inventar, razen posteljnih mrež in odevi, ki jih je klub naročil pri najnižjem ponudniku. Skalašice so pridno robile perilo in ga z vezanjem opremljale z značko TKS. Kot je običajno pri vseh gradnjah so tudi pri skalaškem domu obrtniki močno zavlekli prevzeto delo. Stavba bi morala biti dograjena do 8. septembra in pripravljena vsaj v toliko, da bi bilo mogoče za ta dan objaviti otvoritev. Dom pa je bil komaj pokrit, znotraj na surovo opažen in vstavljena so bila okna s šipami. Kljub vsemu ni odbor odstopil od svojega sklepa, da ne bi 8. septembra vsaj za svoje člane otvoril doma. Ta sklep je bil potreben predvsem zaradi tega, da bi obrtniki pospešili svoja dela in bi nosači prinesli ves v dolini pripravljeni inventar na Vogel, ker bi se sicer lahko zgodilo, da bi se zaradi zavlačevanja dela zavlekel tudi prenos inventarja v pozno jesen, ko bi sneg močno oviral in podražil nošnjo. Dne 8. septembra so se skalaši v velikem številu zbrali na Voglu. Dva dni prej sta prišla na Vogel dva člana in pripravila vse potrebno, da je bilo vsaj prvo nadstropje za silo urejeno in je bilo mogoče prenočiti in prehraniti številne skalaše. Dež, ki je lil vso noč, ko so skalaši prihajali iz doline, ni zmanjšal dobre volje članov, ki so presrečni prvič prenočevali pod streho lastnega Skalaškega doma. Naslednji dan so se vlekle goste mogle in zastirale toliko zaželeni razgled. Tik pred odhodom skalašev v dolino so se proti Triglavu in v dolini razpršile megle, odprl se je razgled v vsem svojem veličastju, vse težave premočenih udov minule noči so bile pozabljene.

Jeseni so bila končana vsa dela in je dom bil pripravljen, da sprejme v zimski sezoni 1933/34 svoje prve goste. Izredno lepo število obiska je klub zabeležil že v prvih mesecih. Medtem so divjali zimski viharji okoli doma, ki je na ta način prestal svoj ognjeni krst in dokazal Bohinjcem, da trdno stoji na Rjavi skali visoko nad dolino in prijazno vabi v svojo privlačno domačnost.

Skalaški dom je tudi že v zgodnjem poletju sprejemal svoje goste, čeprav še ni bil uradno odprt za javnost. Odbor Skale se je zavedal, da pritiče Skalaškemu domu slovesna otvoritev in je za to določil nedeljo dne 19. avgusta 1934. Na predvečer se je

zbralo veliko število skalašev in planincev v domu. Ko se je zmrčilo, je dom zažarel v bengaličnem ognju, ki so ga napovedali časopisi v zvezi s slovesno otvoritvijo doma. Mnogo gostov iz Bleda in iz raznih krajev Slovenije, predvsem pa vsi domačini so se zbrali v dolini, da bi bili navzoči enkratni iluminaciji Bohinja z Rjave skale. Ognjemet tisočeri zvezd se je razpršil visoko nad dolino, dom je zažarel v rdečem, zelenem in modrem siju. Nepozabna in pravljica je bila veličastna slika raznobarvno osvetljenega strmega pobočja Rjave skale. Na Pršivcu, Vogarju, Rudnici in še na drugih višinah so zažareli kresovi, ki so prinašali tople pozdrave sedaj Skalaškemu domu že prijaznih Bohinjcev.

Naslednji dan je prof. Janko Ravnik, ki je bil nekaj prej izvoljen za častnega predsednika TK Skale, spregovoril namesto zadržanega, takratnega predsednika dr. Mirka Kajzelja. Pozdravil je številne predstavnike oblasti, predstavnike planinskih in športnih organizacij, skalaških podružnic, vse navzoče skalaše, planince in goste, ki so prišli v izredno velikem številu k tej slovesnosti. Ta lepi skalaški praznik je ostal vsem navzočim v trajnem spominu.

Kratka je bila življenjska doba Skalaškega doma na Voglu, ki so si ga člani dolgo vrsto let tako iskreno želeli, ga pripravljali in gradili v neizmerni ljubezni, idealizmu in požrtvovalnosti ter ga negovali kot svoje lastno domovanje. Dne 27. junija 1943, ko se je zmrčilo, so zažareli na Rjavi skali ognjeni zubli — Skalaški dom je postal žrtev odpora proti okupatorju.

društvene novice

PLANINCI OB ŽICI ...

... ne kje na zavarovani plezalni poti v naših gorah! Tokrat je beseda o tekmovalnem pohodu in partizanskem maršu »ob žici okupirane Ljubljane«, ki sta zbrala letos (7. 5. 1961) na startu 36 »planinskih« ekip posameznih enot naše organizacije. Kljub dvomljivemu vremenu, ki je še zjutraj kazalo na dež in se je popravilo šele med maršem. (Številni posamezni člani in članice, mladinci in mladinke še prej pa pionirji in pionirke planinskih društev so sodelovali v ekipah drugih organizacij).

Dve planinski ekipi (ena mladinska) sta nastopili v tekmovalnem pohodu ženskih ekip, dve ekipi (ena mladinska) v tekmovalnem pohodu moških ekip, vse ostale pa v partizanskem maršu, kar je nekam značilno za planince, katerim ne »leži« toliko tek(mov)anje kakor (čeprav malo hitrejši) marš.

Ziv dokaz temu sta bili med drugimi ekipa UO PZS, ki je letos ponovno »startala« in prehodila 15 km dolgo pot v 2 1/4 ure, posebej pa ekipa »sedemdesetletnikov« PD Ljubljana-matica, ki je potrebovala za isto pot samo nekaj več časa, čeprav so njeni člani sešteli skupaj 354 let častitljive starosti ali bolje povedano prave planinske mladostnosti in so potrdili s svojo čistostjo pravilnost misli »starega« alpinista Franca Nieberla o

najbolj izraziti značilnosti gora, ki ne dovolijo, da bi se njihovi častilci postarali.

To velja toliko bolj za letošnjo izrazito dolinsko pot, ko so obujali planinci zlasti na blatnih stezah za Glinščico spomine na lanski marš čez Golovec, na katerega pobočjih so puščali za seboj precej.

Planinci ob žici ... Od leve proti desni: dr. Miha Potočnik, Tone Bučar, Mirko Fetiš, Zvojin Prosenc, Stanko Hribar

zaletavih »dolincev« kar v tropih. Takšna planinska usmerjenost je prišla do izraza tudi pri podelitvi nagrad, ko so bile izžrebane zanje (na seji UO PZS 31. 5. 1961) tri ekipe ne glede na to, ali so tek(mova)le ali marširale. Zreb je prisodil nagrade ekipam PD PTT Ljubljana — skupini Novo mesto, PD Ljubljana-matica in PD Jesenice — alpinistični odsek.

VTK MEMORIAL 1961

Tudi letos je Akademsko planinsko društvo zadnjo nedeljo v maju priredilo tradicionalni pomladanski veleslalom. Izpod zasneženega Jalovca k zelenicam Tamarja se vsako leto spustijo tekmovalci, da počastijo spomin tovarišev, ki so se ponosno srečali v gorah. Ob lepem vremenu je start vrh Jalovčevega plaz, kjer je ob spominski plošči Vavpotiču, Tomincu in Kovačiču kratka komemoracija.

Letos je bil sneg izredno trd in kazalo je, da bo smuka težavna. Tudi deževno vreme je močno nagajalo in je bilo treba start postaviti precej niže, tako da je bila proga dolga le kakih 600 m.

Zaradi dežja je bila letos komemoracija pri študentskem planinskem domu v Tamarju. Tov. Vid Mesarič se je v kratkem nagovoru spomnil vseh, ki so izgubili življenja v gorah, k spominski plošči pa sta dva udeleženca odnesla ve-

nec. Od povabljenih so se komemoracije udeležili tudi starši pokojnih alpinistov Vavpotiča, Tominca in Zajca.

Tekmovali so člani petih planinskih društev, (Tržič, Kranj, Jesenice, Matica in APD). Tekmovanje je bilo ekipno in posamezno, ločeno za planince in alpiniste. Za tekmovalke je bila proga krajša. Da bi prirediteljev tehnično čim bolj uspela, je GRS posodila štiri primopredajnike, močan veter pa je krivil antene in se je bilo treba zaradi tega odločiti za viden start. Tudi letos je zmagala ekipa alpinistov iz Tržiča in si s tem obdržala prehodni pokal.

Rezultati:

Alpinisti

1. Krmelj Janko (Tržič)	0,49,7
2. Švab Vinko (Tržič)	0,50,2
3. Primožič Franc (Tržič)	0,52,2
4. Berginc Franc (APD)	0,50,2

Planinci

1. Gornik Drago (APD)	0,56,4
2. Tržan Andrej (APD)	0,58,8
3. Šmuc Jure (APD)	0,59,0

Ekipe:

1. AO Tržič	(2,32,1)
1. APD	(2,54,2)

Tekmovalke

1. Badjura Tija (APD)	0,57,6
2. Člbej Zivka (APD)	1,10,2
3. Udir Zofka (APD)	1,31,6

P. M.

Ekipa »70-letnikov« PD Ljubljana-matica na partizanskem maršu »Ob žici okupirane Ljubljane« dne 7. 5. 1961. (Skupna starost vseh petih udeležencev znaša 354 let) — Od leve proti desni: Ivo Mršel, Srečko Magolič, Polde Strojnik, Nace Dermaša, Jaka Koselj

MLADINSKI POSVET NA SMOHORJU. Mladinska komisija pri PZS je na dan 22. in 23. 4. t. l. skicala v planinskem domu na Smohorju posvet načelnikov mladinskih odsekov planinskih društev, ki so se ga udeležili zastopniki 35 mladinskih odsekov. Posveta, ki je bil združen s seminarjem, sta se udeležila tudi urednik Planinskega vestnika tov. Tine Orel in podpredsednik PZS tov. Tonc Bučer. Na seminarju so bili prečitani številni referati in koreferati, o katerih se je kasneje tudi živahno diskutiralo. Tako je tov. Tonček Strojnik prečital svoj referat »Zakaj in kako razširjati literarno udejstvovanje med mladimi planinci«, tov. Anica Žnidaršič koreferat »Planinski dnevnik — zrcalo in spomin doživljanja gora in prirode«, tov. Bertoncelj koreferat »Kronika odseka — naša velika skrb in dolžnost«, tov. Tine Orel koreferat »Mladi pišejo« — ocena mladinske rubrike v Planinskem vestniku ter napotki mladim planinskim pisateljem, kateremu je dodal tudi vrsto predlogov v zvezi s sodelovanjem mladih planinskih piscev pri Pl. Vestniku, tov. Tomaž Banovec »Srečanje mladine z utripom sodobnega sveta in vloge udejstvovanja mladine v gorah in njena zavest«, tov. Maja Zevnik koreferat »Kako organizirati izlet, da bo ta vsebinsko popoln in vzgojen ter da bo zadovoljil vsakega mladince v njegovi želji po udejstvovanju«, tov. Jože Melanšek koreferat »Kakšno naj bo delo v naših organizacijah, da bomo pritegnili čim več mladine (vzgojni prijem, organizacijske oblike itd.)« in tov. Marija Stare koreferat »Ali zahteva delo s pionirji posebne oblike dela? Na kaj moramo posebno paziti ter kako se mora to izražati v delu naših organizacij ter v našem delu«.

Posvet je nato prešel na oceno dela z mladino v obdobju 1953-1961 (pismeno poročilo je Mladinska komisija popreje dostavila vsem mladinskim odsekom), na proračun Mladinske komisije za leto 1961, na program dela za prihodnje obdobje, ki naj se predloži skupščini v odobritev in na določitev centralnih prireditev v tekočem letu. Ko je še izpopolnil mladinsko komisijo pri PZS v nekaterimi novimi člani, je posvet zaključil s svojim delom.

POSVET MLADINCEV MEŽIŠKE IN DRAVSKE DOLINE. Dne 19. 4. t. l. so se v poslovnih prostorih mladinskega odseka Prevalje sestali na sestanek, ki ga je sklical Koordinacijski odbor mladinskih odsekov planinskih društev mežiške in dravske doline v Prevaljah,

predstavniki mladinskih odsekov Prevalje, Zerjav, Mežica in Ravne. Razpravljali so o raznih aktualnih zadevah in med drugim sklenili, da bodo sodelovali v Titovi štafeti, z 38 mladinci pa tudi na pohodu XIV. divizije. Dalje so sklenili, da bodo v počastitev 20. obletnice revolucije uvedli mladinsko tekmovanje, ki bo trajalo od 8. aprila do januarja 1962, rezultate tekmovanja pa bodo objavili na občnem zboru KOO MO PD mežiške in dravske doline v letu 1962.

Posvet je uspešno vodil načelnik KO MO PD mežiške in dravske doline tov. Pavle Stropnik.

L. R.

SESTANEK ZASAVSKIH PLANINCEV NA JANČAH. Koordinacijski odbor zasavskih planinskih društev je sklical za 21. maja t. l. na Jančah sestanek predstavnikov PD Trbovlje, Kum Trbovlje, Hrastnik, Dol pri Hrastniku, Zagorje, Radeče, Krško, Senovo, Brežice, Rimske Toplice, Laško in Litija, da bi se pogovorili o problemih, ki so vsem tem društvom skupni. Podano je bilo poročilo v zvezi z zasavsko planinsko transverzalo, razpravljali so o mladinskem dnevu zasavskih PD in vskladili cene v svojih planinskih postojankah. Tak sestanek se je pred tem vršil tudi že na planinski postojanki na Lisci in kasneje na Bohorju.

L. R.

SESTANEK NAČELNIKOV ALPINISTIČNIH ODSEKOV V ANDREJEVEM DOMU. Vršil se je dne 4. in 5. 2. t. l. ter so se ga poleg skoraj vseh članov Komisije za alpinizem pri PZS udeležili še številni predstavniki 18 alpinističnih odsekov. Kot domačin je alpiniste pozdravil tov. Andrej Stegnar, predsednik PD Šoštanj.

Program je bil dokaj obširen, saj so se razgovarjali o pripravih za proslavo 40 letnice TK Skala, poslušali poročilo tov. Aleša Kunaverja in Marjana Keršiča-Belača o himalajski odpravi (prvi je poročal o tehnični strani odprave, drugi pa o opremljenosti), razpravljali o sklepih Koordinacijske komisije za alpinizem pri PZJ in petletnem perspektivnem načrtu dela tega koordinacijskega odbora kakor tudi o okvirnem alpinističnem pravilniku, ki bo predložen plenumu PZJ v potrditev. Dalje so poslušali poročilo o izvedbi lanskoletne smučarsko-alpinistične ocenjevalne vožnje in se pogovorili o pripravih za sestavo alpinističnega poročila za skupščino PZS. Izvolili

so novo komisijo za alpinizem, ki jo sestavljajo tov. Marjan Keršič-Belač, Marjan Perko, Janez Krušič, Andrej Aplenc, Tone Bučer, Aleš Kunaver, Drago Zagorc, Sandi Blažina, Metod Humar, dr. Vida Košmelj, Jože Zvokelj, Lojze Šteblaj in Ljubo Juvan. Ker dolgoletni načelnik komisije tov. Tone Bučer ni želel več kandidirati za to mesto, je bil za novega načelnika izvoljen tov. Janko Mirnik. Med številnimi sklepi, ki naj razgibajo delo v alpinističnih odsekih in izboljšajo kvaliteto dela, je nedvomno ta, da bodo čimprej pričeli s pripravami za prihodnjo himalajsko odpravo.

OČENJEVALNE TEKME V REŠEVANJU PONESREČENCEV NA SNEGU. Komisija za GRS pri PZS je z namenom, da preizkusi znanje gorskih reševalcev v nudenju prve pomoči in v transportu v zimskih razmerah, dne 12. 3. t. l. že v tretjič izvedla na Bukovniku v Kranjski

gori ocenjevalne tekme gorskih reševalcev. Pri transportu morajo gorski reševalci pokazati, da znajo varno uporabljati najnovejšo transportno tehniko z uporabo aluminijastih Akia čolnov, prav tako pa morajo znati tudi sestavljati improvizirana transportna sredstva iz opreme, ki jo imajo planinci in smučarji običajno s seboj na svojih turah. Ocenjuje se v prvi vrsti strokovno dobro opravljena prva pomoč ponesrečencu ter varnost pri prevozu in humano ravnanje s ponesrečenci, medtem ko je čas, ki je reševalcu na razpolago za nudenje prve pomoči in za prevoz sam, postavljen tako, da ni predvsem odločilna brzina, temveč ima gorski reševalec za vse to na razpolago toliko časa, kolikor ga potrebuje povprečni smučar in gorski reševalec.

Na tekmovalni progi, dolgi približno 2,5 km, se je zvrstilo 29 tekmovalnih ekip, od katerih je bilo 5 ekip diskvalificiranih. Rezultati so bili naslednji:

Mesto	St. ekipe	Postaja	Tekmovalca	Kaz. točke	Čas	Ocena
I.	28	GRS Tržič III	Štefe-Salberger	2	1'11"	zlata
II.	9	GRS Kranj I	Kreačič-Slatnar	6	1'07"	zlata
III.	10	GRS Jesenice II	Makovec-Burnik	8	1'21"	zlata
IV.	29	GRS Ljubljana I	Kunaver-Janko	9	1'20"	zlata
V.	4	GRS Tržič II	Kralj-Radon	10	1'18"	zlata
VI.	31	GRS Tržič I	Primožič-Krmelj	12	1'55"	zlata
VII.	33	GRS Kr. gora	Bernik-Lupša	13	1'00"	zlata
VIII.	25	GRS Ljubljana II	Hrovatin-Keršič	13	1'42"	zlata
IX.	32	GRS Kranj II	Keše-Smolej	14	1'21"	zlata
X.	16	GRS Jesenice I	Praček-Krapež	16	1'10"	srebrna
XI.	30	GRS Tržič IV	Kavčič-Hladnik	16	2'03"	srebrna
XII.	7	LM Kranj	Šekli-Kovač	19	1'28"	srebrna
XIII.	18	GRS Kamnik	Grile-Sadjak	22	2'04"	srebrna
XIV.	3	GRS Jesenice III	Škrinjar-Balant	25	1'27"	srebrna
XV.	2	GRS Ljubljana III	Aplenc-Zupančič	25	1'58"	srebrna
XVI.	1	LM Gorica	Winkler-Mohorič	26	2'38"	srebrna
XVII.	11	GRS Bohinj	Zagar-Ceklin	29	1'30"	srebrna
XVIII.	14	GRS Ljubljana V	Blažina-Mesarič	30	2'07"	srebrna
XIX.	5	LM Maribor	Pavlec-Koc	31	1'33"	bronasta
XX.	6	Šola DSNZ	Skubic-Štiherl	31	1'59"	bronasta
XXI.	17	GRS Kranj III	Zvokelj-Pretnar	35	1'45"	bronasta
XXII.	20	GRS Mojstrana I	Lavtižar-Koflar	38	2'48"	bronasta
XXIII.	19	LM Kranj II	Stanovnik-Rozman	44	2'52"	bronasta
XXIV.	8	LM Celje	Kočevar-Črnič	46	1'33"	bronasta
XXV.	22	GRS Mojstrana II	Mlekuž-Lavtižar	52	2'59"	diskvalif.
XXVI.	21	GRS Mojstrana IV	Florjančič-Peternel	54	2'30"	diskvalif.
XXVII.	26	GRS Jesenice IV	Ferjan-Dimitrov	69	1'46"	diskvalif.
XXVIII.	27	GRS Mojstrana V	Hrastar-Košir	75	3'09"	diskvalif.
XXIX.	13	GRS Hrvatske	Jurčič-Rotovnik	77	4'38"	diskvalif.

Ekipe, ki so bile najboljše ocenjene, so dobile primerna praktična darila v skladu z doseženim uspehom.

Ocenjevalne vožnje gorskih reševalcev, za katere vlada v vrstah gorskih reševalcev vedno večje zanimanje, bodo odslej ena stalnih oblik dela v GRS.

EKIPNE SMUČARSKO-ALPINISTIČNE OČENJEVALNE VOŽNJE. Komisija za alpinizem in Mladinska komisija pri PZS sta dne 16. 4. t. l. organizirali pod Storžičem ekipne smučarsko-alpinistične ocenjevalne vožnje planinskih društev, na katerih je pokazalo svoje znanje 71

tričlanskih ekip. Slabo vreme je povzročilo, da se ni teh ocenjevalnih voženj udeležilo še nekaj nad 30 žc prijavljenih ekip. Tekmovali so v štirih kategorijah in sicer alpinisti, mladinci, pionirji in planinci. Prehodni pokal komisije za alpinizem, ki so ga sedaj imeli alpinisti iz Mojstrane, je ponovno osvojila alpinistična ekipa iz Trziča v sestavi Janka Krmelj, Franca Primožiča in Vinka Švaba s časom 6,07 in brez kazenskih točk, pokal mladinske komisije, ki so ga lansko leto prejeli mladinci iz Jesenic, pa so si ga letos priborili mladinci iz Trziča s časom 4,25 in brez kazenskih točk. V tej ekipi so tekmovali mladinci Rudi Terovski, Janez Dolžan in Branko Terna. Nagrajene so bile v vsaki kategoriji prve tri najboljše plasirane ekipe, med ženskimi pa prva najboljše plasirana ekipa, če sta v isti kategoriji tekmovali vsaj dve ali več ženskih ekip. Tako so v kategoriji alpinistov zasedli najboljša mesta ekipa PD Trzič v sestavi Janko Krmelj, Franc Primožič in Vinko Švab s časom 6,07 in brez kazenskih točk, ekipa PD Trzič s tekmovalci Jurijem Radonom, Antonom Kraljem in Ignacem Kuharjem s časom 10,37 in brez kaz. točk ter ekipa APD Ljubljana s tekmovalcem Francem Bergincem, Vidom Mesaričem in Domenom Šolarjem s časom 14,45 in brez kaz. točk. V kategoriji mladincev so dosegli I. mesto s časom 4,25 in brez kaz. točk mladinska ekipa PD Trzič z Rudijem Terovskim, Janezom Dolžanom in Brankom Terno, II. mesto mladinska ekipa PD Jesenice s časom 5,35 in brez kazenskih točk tekmovalci Peter Boškin, Dušan Stopar in Mirko Klinar, III. mesto s časom 6,25 in brez kaz. točk pa mladinska ekipa PD Mojstrana z mladinci Klavdijem Mlekušem, Zvonkom Hrastarjem in Edijem Borjančičem, I. mesto med ženskimi s časom 8,34 in 5 kaz. točkami pa mladinska ekipa PD Kranjska gora s tekmovalkami Zmago Klofutarjevo, Metko Klofutarjevo in Vando Gučkovo. V kategoriji pionirjev so dosegli I. mesto s časom 0,58,3 in brez kaz. točk pionirska ekipa PD Bled s pionirji Dragom Arhom, Borisom Mulejem in Jankom Šlokarjem, II. mesto s časom 1,14,3 in brez kaz. točk pionirska ekipa PD Kranjska gora s pionirji Markom Židanom, Jožetom Gazvodo in Slavkom Smolcem in III. mesto s časom 1,23,3 in brez kaz. točk pionirska ekipa PD Trzič s pionirji Vinkom Brezarjem, Mirkom Nadižarjem in Silvom Selko, med ženskimi pa pionirska ekipa PD Bled s tekmovalkami Matildo Poklukar, Jano Mačkovo in Metko Švigelj s časom 4,12,4 in s 5 kaz. točkami. V kategoriji planincev so dosegli I. mesto s ča-

som 10,37 in brez kaz. točk planinska ekipa PD Kranjska gora s tekmovalci Janezom Lupšo, Ožbaltom Pernikom in Francem Mrakom, II. mesto s časom 9,27 in 10 kaz. točkami planinska ekipa PD Obrtnik Maribor s tekmovalci Herbertom Juričem, Tonetom Vogrincem in Tonetom Lunčnikom in III. mesto s časom 12,38 in 10 kaz. točkami planinska ekipa PD Bled s tekmovalci Janezom Lušino, Francem Šmidom in Kristlom Ogrisom, med ženskimi ekipami pa I. mesto s časom 15,11,2 in brez kaz. točk planinska ekipa PD Bled s tekmovalkami Poldko Švigelj, Angelco Šmidovo in Cilko Cernetovo. Vse navedene ekipe so prejele praktična darila, spominske diplome pa vsi tekmovalci.

Komisija za alpinizem in Mladinska komisija pri PZS sta pričeli z organizacijo smučarsko-alpinistične ocenjevalne vožnje že pred štirimi leti. Organizirata jo zato, da propagirata množično smučanje in zimske pohode v gore, torej turno smučanje, ki je nekdanje množično privabljal planince-smučarje v zimskem času v naše gore, v zadnjih letih pa o njem skoraj ni bilo več slišati. Vsako leto številnejše prijave in udeležba na teh ocenjevalnih vožnjah pričajo o vedno večjem zanimanju planincev, zlasti mladine za to vrsto športa in kažejo na to, da nekdanje tako priljubljeno turno smučanje dobiva zopet vedno več privrženecov. Tako številna udeležba na tej ocenjevalni vožnji pa organizatorju tudi nujno narekuje organiziranje posebne ocenjevalne vožnje za alpiniste in posebej za mladince, ker jo za obe skupini hkrati sicer tehnično ne bo mogoče več izvesti.

R. L.

SESTANEK NAČELNIKOV POSTAJ GRS IN ZBOR GORSKIH REŠEVALCEV. V soboto dne 13. maja t. l. je komisija za GRS pri PZS v skladu z določili svojega pravilnika sklicala v Domu pod Storžičem sestanek načelnikov postaj GRS. Komisija naj bi izdelala predloge za zbor reševalcev in izvolila novo komisijo za GRS pri PZS. Sestanka so se udeležili načelniki 11 postaj GRS, številni člani komisije in tudi nekateri člani UO PZS. Potem ko so načelniki postaj GRS podali poročilo o delu postaj in prejeli določene predloge, o katerih naj bi razpravljali še zbor gorskih reševalcev, je bila sestavljena kandidatna lista članov za novo komisijo za GRS pri PZS, ki naj bi jo tudi v bodoče vodil dosedanji načelnik tov. dr. Miha Potočnik.

Naslednjega dne, t. j. v nedeljo, se je vršil zbor reševalcev. Okrog 100 gorskih reševalcev je predstavljalo 13 postaj

GRS. Poročilo o triletnem delu Komisije za GRS je podal tov. dr. Potočnik, o financah je poročal tov. Nadislav Salberger, analizo gorskih nesreč je podal tov. dr. Andrej Robič, o stanju opreme pa je poročal gospodar komisije tov. Andrej More. Sledila je dokaj živahna diskusija o poročilih in o predlogih, ki jih je prejšnji večer pripravil sestanek načelnikov postaj GRS in ki naj bi bili predloženi v potrditev skupščini PZS. Soglasno je bila nato izvoljena komisija za GRS pod vodstvom tov. dr. Mihe Potočnika, člani komisije pa so še tov. Nadislav Salberger, Andrej More, Berti Krapež, Franc Jezeršek, Stane Veninšek, Igor Levstek, Janko Legat, dr. Andrej Robič, ing. Pavle Segula, Ivo Motnikar, Stane Koblar ter zastopnik DSNZ. Sprejet je bil tudi predlog o formiranju častnega razsodišča petih članov, ki naj bi reševalce opominjalo in raziskovalo njihove prestopke, dajalo komisiji predloge za izključitev iz GRS ali pa jih izročalo disciplinskemu sodišču PZS. Za člane častnega razsodišča so bili izvoljeni tov. Pavle Kemperle, Joža Čop, Bine Vengust, dr. Oskar Končan in dr. ing. Daro Dolar.

Zbor je končno sklenil, da se prično takoj priprave za prireditve v letu 1962, ko bo GRS slavila 50 letnico svojega obstoja in v okviru teh prireditev izvedla tudi mednarodne tekme GRS, na katere bi povabila vse alpske in po možnosti tudi vzhodne gorske reševalne službe. V tem času naj bi se vršila tudi seja Mednarodne gorske reševalne službe IKAR.

NOVO PLANINSKO ZAVETIŠČE V RAVNAH PRI CERKNEM (707 m). PD Cerkno je dne 4. junija odprlo planinsko zavetišče v Ravnah pri Cerknem. Vas Ravne leži na ravnici južno od Kovka, 707 m visoko, in so lepa izletniška točka, kamor so ljudje, zlasti Cerknjani, že od nekdaj radi zahajali. Iz Cerkna se pride do nje po bližnji cesti skozi Čelo (1 uro hoda) ali pa po novi cesti skozi Zakriž (5 km), ki je uporabna za vsa vozila. V poletnem času jo prav radi obiskujejo tudi letoviščarji. Prav v vasi je aragonska jama, ki bo — ko bo enkrat urejena — dostopna tudi turistom.

Zavetišče je v hiši št. 18, ki je last tov. Frančiške Kosmač. V zavetišču je na razpolago ena soba za goste s tremi mizami, pred hišo pa je ploščad z mizami, kjer lahko najde prostora tudi večje

število gostov. Za prenočitev bosta na razpolago dve postelji. V zavetišču se dobi mrzla hrana, mleko, čaj, alkoholne in brezalkoholne pijače.

Za novo zavetišče je društvo uporabilo opremo in drobní inventar iz zavetišča na Bevkovem vrhu, ki ga je pred tem ukinilo.

PODRUŽNICA MOZIRSKKE KOČE V ŠMIDELU — NOVO PLANINSKO ZAVETIŠČE (720 m). Dne 14. maja 1961 je PD Celje v Šmidelu nad Mozirjem odprlo novo planinsko zavetišče, ki bo oskrbovano skozi vse leto. Kapaciteta postojanke znaša 30 stolov, nima pa prenočišč. Na postojanko drži pot iz Mozirja direktno na Šmidel (2.30 ure) ali pa preko Radegunde, ta pa je mnogo daljša. Obe poti sta markirani. Iz Mozirja drži do postojanke tudi avtocesta (7 km). Zavetišče razpolaga z vodovodom in električnim tokom, okrog njega pa so tudi idealna smučišča. Lastnega telefona sicer nima, vendar pa so možni telefonski pogovori preko šole v Šmidelu, ki je oddaljena komaj 50 m od postojanke. Zadnja železniška postaja je Smartno ob Paki, zadnja avtobusna postaja pa Mozirje.

R. L.

PD ŽIRI. Glavna naloga, ki jo je prevzelo društvo na zadnjem obnem zboru glede gradnje planinskega doma na Goropekah, je bila zadovoljivo opravljena. Formiran je bil ožji gradbeni odbor, ki je ob vsestranski pomoči občine tudi pripravil potrebni material. Temelji bi se že lahko kopali, toda niso dobili pravočasno obljubljenih načrtov. V načrtu imajo, da se bodo letos ob kolektivnem udarniškem delu skupno z lovci in taborniki lotili gradnje.

Zaradi izredno slabega vremena je društvo lahko izvedlo le par izletov. Pri tem so bili prizadeti tudi člani mladinskega odseka, ki se radi udeležujejo izletov. Mladinski odsek je vključen v tekmovanje »Gore in mladina«. Člani odseka so se udeležili tečaja RK, seminarja za mladinske vodnike v vratih ter obiskali tudi predavanja, ki jih je organiziralo društvo.

Število članstva se je v preteklem letu povečalo za 11 %, medtem se je mladinski odsek povečal kar za 27 %. Vse to dokazuje, da se je zelo povečalo zanimanje ljudi za lepoto planin.

Zgodovina alpinističnega kluba Skala

DR. VLADIMIR SKERLAK

C. SMUČARSTVO

Poleti 1932 je bilo sklenjeno, da bo smučarski odsek priredil v novembru predavanje, nato treninge, potem bo člane vodil v slalomu; organiziral bo skupne izlete in lov na lisico.

Najagilnejši člani odseka so bili: Stane Predalič, Janez Kveder, Uroš Zupančič, Sandi Wissiak, Ivan Česen; načelnik je bil Predalič, »zapisnikar« odseka pa Edi Keržan.

V novembru in decembru je odsek organiziral javen smučarski tečaj v veliki dvorani Uniona. Vodil ga je avstrijski smučarski učitelj Herman Rittman. Obiskovalo ga je povprečno po 30 oseb.

19. februarja 1933 je bil lov na lisico na Rakitni.

Potem konec. Smučanje kot kolektivno organiziran šport se je v Ljubljani preživelo. Smučarski odsek je bil priključen alpinističnemu odseku (tako se je preimenoval prejšnji plezalni odsek).

Smučarski tečaji pa so bili na Voglu.

Č. FOTOGRAFIJA, FILM IN DRUGO KULTURNO DELO

Kulturno delo v Skali se je skrčilo zopet na fotoamatersko kakor v dobi pred filmom. Le da sedaj ni bilo več tistega poleta kot nekoč. Pač pa se je Egon Planinšek požrtvovalno lotil vzgojnega dela z novinci. Organiziral je fotoamaterski tečaj v decembru 1932 in ga vodil vso zimo. Predavanja so bila ob ponedeljkih, obiskovalcev je bilo povprečno po 10 do 12. Delu so zelo škodovala menjave klubskega lokala.

Egon Planinšek je pa bil tudi član žirije za fotografsko razstavo na Jesenicah.

Srbsko planinsko društvo je povabilo skalaške fotografe, naj se udeležijo razstave v Novem Sadu. Vabilu se je odzval samo Jože Kovačič. Janko Skerlep in dr. Mirko Kajzelj sta prispevala slike k nemškemu prevodu romana Juša Kozaka »Beli macesen«.

Skala je posodila diapozitive SPD-u za Club Alpino Italiano.

Delo s filmom je imelo v tem času izključno komercialen značaj. Zastopnik odbora v filmskem odseku je bil Saša Kovač. Odssek so sestavljali Albin Kolb, Andjelko Sieber, Franjo Vilhar in Egon Planinšek. Na občnem zboru je bil filmski odsek razpuščen in imenovan za poslovanje s filmom en sam funkcionar: Edi Keržan.

Leta 1933 se je kriza močno čutila tudi pri denarnem uspehu filma. Da bi se izognili velikim taksam, so izvajali film v imenu Rdečega križa. V Ljubljani je bila pri novem izvajanju izguba, zato so opustili misel na sinhronizacijo.

Film je dal v letu 1932/33 Skali 5218,75 din dobička. Največ zaslug pri oddajanju filma si je pridobil Sieber, dosti sta pa pomagali tudi Danica Resnik in Danica Blatnik.

Splošno mnenje je bilo takrat, da spada film v preteklost. To pa je bilo zmotno. Film je tekel in prinašal korist vse do leta 1941.

Pač pa so v letih 1934 in 1935 prodali filmske aparate (7. februarja 1935).

Z dovoljenjem dr. Tume so v letu 1933 podarili vsakemu članu po en zemljevid »Triglav - Škrlatica«, vsem kočam SPD po 2 kosa, oskrbnikom koč pa so jih dali v komisijo.

Dr. Tuma je 27. januarja 1933 predaval za člane in povabljene goste o Beneški Sloveniji.

V tem času se je mnogo razpravljalo o ustanovitvi slovenskega alpinističnega muzeja. Imenovan je bil celo odbor za muzej; člana sta bila Marjan Lipovšek in Milan Kham. Prispevke za muzej so zbirali vse leto 1935, tako tudi bloške smuči.

Toda muzej ni bil ustanovljen.

D. ORGANIZACIJSKI RAZVOJ

1. Razmerje med Skalo in drugimi organizacijami, nastopi v javnosti

a) Zveza gorniških društev in Slovensko planinsko društvo.

25. aprila 1933 so poročali o tem, da je na kongresu Saveza bila izglasovana resolucija s priznanjem Našemu alpinizmu.

24. oktobra 1932 je bil sklenjen dogovor s SPD glede programa javnih predavanj: Skala je imela na razpolago december, februar in april, SPD pa november, januar in marec. Sploh je bilo sodelovanje s SPD vzorno. SPD se je zahvaljevalo Skali za pomoč pri ureditvi alpinistične razstave na velesejmu, Skala pa je poslala delegate na proslavo 40-letnice SPD. Objave za znižano prevoznino so bile izdane s skupno označbo SPD — TKS. Dr. Pretnar je vedno prišel na občni zbor Skale, vabil skalaše na prireditve SPD, tako tudi na jubilejno razstavo leta 1933. Na občnem zboru 5. junija 1934 je dr. Pretnar sporočil Skali celo pozdrave dr. Tominška. »Načela Skale so prodrla v Savezu« (dr. Tominšek je bil predsednik Saveza, čeprav ni bil več predsednik SPD). Po trditvi dr. Pretnarja je bil skupen program Skale in SPD zlasti: znanstvena obdelava slovenskih Alp, reševanje ponesrečencev, vzgoja gorniškega naraščanja, zimska alpinistika — dr. Pretnar je še govoril o potrebi smuških tekem ter poudarjal, da smuči nimajo istega namena, kot so ga imele svojčas krplje.

Toda v resnici je SPD prav s svojim pozitivnim delom posegal na dotedanje izključno delovno področje Skale in prevzemalo pobudo. 25. oktobra 1934 je Skala prejela sporočilo, da je SPD ustanovilo svoj »klub alpinistov«. Program tega »kluba« je bil: alpinistična šola. SPD je tedaj pisalo Skali (dopis je sestavil dr. Tuma), da prepušča iniciativo glede alpinistične šole Skali, pripravljeno pa je sodelovati. Šola naj bi imela značaj diskusijskih večerov; vsebino razprav naj bi priobčevali v Planinskem Vestniku ali v kaki brošuri. Da bi bil stik med SPD in Skalo čim tesnejši, naj bi prišel na vsako sejo kluba alpinistov zastopnik Skale.

Na pobudo dr. Tume je SPD začelo pripravljati znanstven izlet v balkanske gore. SPD naj bi potem izdalo knjigo o rastlinstvu balkanskih gora. Skala je izrekla pripravljenost k sodelovanju, mogla je za ekspedicijo dati alpiniste in fotografe, ne pa znanstvenikov.

30. aprila 1935 je bil občni zbor Skale. Dr. Pretnar se je zopet zahvaljeval za sodelovanje Skale in je prosil zanj še nadalje. »Savez hodi ista pota, na katera je Skala speljala SPD. Tudi glede znanstvenega dela je Skala pokazala pot, katero bodo morala hoditi tudi druga planinska društva. Med Skalo in SPD ni konkurence. Tudi gospodarsko delo opravlja Skala tako, da bi lahko

vse gospodarje koč SPD poslali k Skali v šolo. Skala naj ostane avantgarda in pionir tudi v bodoče.»

Kot majhen znak velike pozornosti do skalašev bi navedli, da je podružnica SPD v Celju oprostila udeležence skalaškega zbora na Okrešlju vstopnine in prenočnine.

Do nadaljnjega je res ostalo pri pristrčnem razmerju med Skalo in SPD. Klub alpinistov v SPD se ni razvil v konkurenčno organizacijo. Zlasti zato ne, ker je zgubil svojo glavno gonilno silo: dr. Tuma je spomladi 1935 umrl.

b) Druge organizacije in stiki z javnostjo.

Od drugih organizacij in organov, s katerimi je Skala imela stike v tem času, je vredno omeniti samo še ministrstvo za trgovino in industrijo. Zanimalo se je za delo kluba in mu podelilo podporo 9000 din.

Nastopi v javnosti so bili: gorniška razstava ter javna predavanja.

Alpinistično razstavo je organizirala Skala skupaj s SPD. Bila je na jesenskem velesejmu od 4. do 12. septembra 1932. Skalaški del je obsegal sledeče oddelke: ustanovitev Skale, risbe alpinističnih vzponov, slike pokojnih skalašev (dr. Jug itd.), spominski predmeti (klini in pod.) plezalna tehnika, diorama Martuljka, odlikovanja in diplome, književno delo (dr. Jug, dr. Tuma, Kajzelj), fotografije, film, podatki o knjižnici, o predavanjih, umetniške slike o gorah.

Skala je organizirala v tej dobi naslednja predavanja: dr. Oskar Reya o Atlasu, Hans Ertl o Grönlandiji, dr. Karl Poppinger o plezalni tehniki, ing. Lev Pipan o Durmitoru, Paul Koranek o fotografiranju; v Splitu ing. Pavle Lavrenčič o slovenskih gorah, Ertl o Himalaji, dr. Tuma s skioptičnimi slikami v Celju, Boris Režek v Kamniku in Celju.

2. Podružnice

a) Jesenice.

Jeseniška podružnica je imela ob občnem zboru 25. aprila 1933 189 članov; od teh je bilo 165 rednih, 16 ustanovnih in 8 podpornih.

30. aprila 1935, torej čez dve leti, je imela podružnica 274 članov, to je 254 rednih, 16 ustanovnih in 4 podporne. Med člani je bilo 30 alpinistov; ti so opravili 135 vzponov v zadnjem letu.

Jeseničani so priredili leta 1933 in 1934 fotografsko razstavo.

23. septembra 1934 so razvili novo zastavo na Triglavu; dosegli so velike uspehe v slalomu.

Zelo se je razmahnila pri njih gradbena dejavnost in to v odlični obliki ter v okviru realnih možnosti: izdelali so načrt za zavetišče pod Dovškim križem. Tem prikupnim malim stavbicam so dali ime »bivak«. To ime se je od tedaj kar udomačilo, čeprav označba ni točna. Bivak pomeni namreč prenočevanje na prostem, ne pa pod streho.

Načrt je bil pozneje spremenjen. Prvi »bivak« je nastal v Veliki Dnini.

Še prej pa je jeseniška podružnica uredila smučarsko kočo na Roščici. Koča je bila odprta 16. oktobra 1932. Leta 1934 so jo še preuredili. Obisk je bil zelo vclik. Bližina industrijskega kraja ter lepa smučišča so nudila Roščici precej drugačne možnosti za razvoj, kot jih je imel sicer veliko lepši dom na Voglu.

b) Luče.

Savinjska podružnica je imela spočetka 27 rednih, 8 začasnih in 2 podporna člana; 5. junija 1934 pa 33 rednih, 7 začasnih in 3 podporne. Njena posebnost

je bila ta, da je imela seje in zборе vsakokrat drugod. Tako v Nazarjih, Radmirju, Ljubnem, na Smrekovcu.

Savinjčani so prevzeli kočo, imenovano »Lučka koč« od uprave škofijskih posestev. Imeli so pa velike denarne težave. Leta 1935 je bila prireditev, končala se je z izgubo; nastalo je vprašanje, kdo naj jo plača.

Leta 1934 je bil sedež podružnice prenesen v Celje.

Med člani so nastali razni manjši incidenti. Osrednji klub jim je pripisoval večji pomen, kakor bi bilo treba, in tako je nastalo med Ljubljano in Celjem ozračje nezaupanja. To se je razvilo v pravi spopad konec oktobra 1935. Ta spopad štejemo za začetek izrazite krize v Skali.

c) Kamnik in Tržič.

Podružnica v Tržiču je bila samo želja nekaterih domačinov iz Tržiča. S Kamnikom je bilo resneje. Toda prav v času, ko je že nastal kamniški odsek kot predhodnik bodoče podružnice, so nastali taki spori med kamniškimi plezalci, da so bili načrti za ustvaritev podružnice opušteni.

3. Notranja organizacija

a) Članstvo.

25. aprila 1933: 114 rednih, 23 podpornih, 7 ustanovnih, na preizkusni dobi 7, skupaj 151 članov;

5. junija 1934: 122 rednih, 13 podpornih, 8 ustanovnih, 9 začasnih; skupaj 152 članov; novih 12, črtanih 10, prestopil 1, umrl 1.

30. aprila 1935: 107 rednih, 22 podpornih, 8 ustanovnih, 8 na preizkusni dobi, skupaj 145 članov;

2 umrla, 2 izstopa, 1 izključen, novih 5, 1 prestopil z Jesenic.

Izmed poznejših važnejših članov so pristopili v teku časa: dr. ing. Matija Žumer (15. IX. 1932), Danica Resnik (29. IX. 1932 v redno članstvo), Marijan Brecelj (3. II. 1933), Anka Tuma (30. III. 1933), Boris Režek (4. I. 1933), Jože Trpin (14. II. 1935), Viljem Virens (6. VI. 1935), Ivan-Luka Burger (4. VII. 1935), Marijan Šenk in Miro Pleterski (1. VIII. 1935).

b) Vodstvo kluba.

Na občnem zboru 25. aprila 1933 se je zgodilo to, kar se je moglo že leto dni pričakovati: profesor Janko Ravnik je odložil predsedstvo in ni več sprejel kandidature za predsedniško mesto.

Razlog je bil jasen: opozicija alpinistov-športnikov zoper njegovo estetsko pojmovanje alpinizma.

S tem se je končal enajst let trajajoči kulturni režim v Skali.

Eno izmed najmočnejših notranjih protislovij, nasprotstvo med alpinistično-športnim programom in alpinistično-estetskim vodstvom je bilo rešeno. To se sliši sicer lepo, toda le teoretično.

O profesorju Janku Ravniku kot predsedniku Skale je bilo izrečenih veliko sodb, veliko pohval, pa tudi nekaj očitkov. Tako so rekli, da je marsikaj prezrl, nekajkrat napačno ocenil razmere, da je bil do nekaterih članov kritičen, da ni imel zadosti tankega posluha za razpoloženje skalašev in da so ga člani v idejnem razvoju velikokrat prehiteli. — Seveda, nezmotljiv tudi on ni bil.

Toda imel je nekaj, kar ga je silno dvigalo nad povprečje: bil je človek v najboljšem smislu besede, izrazita močna osebnost, prevzeta z močno voljo po ustvarjanju trajnih vrednot. Njegov izredni čut za lepoto, poštenost njegovih namenov, velika ustvarjalna moč, širina njegovih zasnov in zlasti spo-

sobnost, da svojo dinamiko prenaša na druge osebe — to je dajalo liku profesorja Ravnika tisto izredno veličino, ki je po njegovem odstopu nihče ni mogel nadomestiti.

Z umikom Janka Ravnika je Skala dobila idejno razčiščeno ravno smer, zgubila pa je svojo močno in priljubljeno osrednjo osebnost.

Profesorju Janku Ravniku je sledil na predsedniškem mestu dr. Mirko Kajzelj. Njegov položaj nikakor ni bil vreden zavidanja. Ideologija prvenstvenih vzponov je že začela kazati svoje šibke strani, alpinistični problemi so bili že kar nekam rešeni, o spuščanju v poizkušnje skrajnih možnosti, o ekstremizmu, takrat še med Slovenci ni bilo govora. Alpinistična ideologija je bila deljena med Skalo in SPD ter je bilo vprašanje, katera organizacija bo znala pritegniti pobudo k sebi. Razen tega je bil denarni položaj kluba izrazito slab: gradnja koč na Voglu je izčrpala vse njegove materialne sile, pa ne samo to, tudi vso pozornost odbora v času, ko bi bilo treba reševati marsikaj drugega.

In končno se je pridružila še subjektivna težava: dr. Mirko Kajzelj je bil bolj znanstvenik kot organizator, miren, molčeč človek. Taki ljudje pa niso najbolj primerni zato, da prenašajo svojo voljo na druge.

To so torej razlogi, zaradi katerih predsednik dr. Mirko Kajzelj ni dosegel uspeha, kot ga je dosegel pisatelj Mirko Kajzelj.

Sodelavci novega predsednika so bili: podpredsednik Franjo Vilhar, tajnik I Milan Kham, tajnik II Cene Marinko, blagajnik Ivan Košca, gospodar Jože Resnik, knjižničar Pavle Poljanec, matrikular Franc Semlič, namestnika odbornika Saša Kovač in Stane Predalič; načelniki odsekov: alpinističnega Boris Režek, smučarskega Adi Keržan, fotografskega Egon Planinšek, filmskega Edi Keržan, gradbenega ing. Herbert Drogenik; revizorja: Kopřiva in Dogan; razsodišče: dr. Tuma, Skerlep, Fettichova, Dogan, Škerlak.

Naslednje leto, 5. junija 1934, je bil izvoljen naslednji odbor: Predsednik dr. Mirko Kajzelj,¹ podpredsednik Franjo Vilhar, tajnik I Milan Kham, tajnik II Cene Marinko, blagajnik Danica Blatnik, knjigovodja Edi Keržan, knjižničar in matrikular Drago Koprivec; namestniki: Saša Kovač, ing. Lev Pipan, Franc Borštnar. Načelniki odsekov: alpinističnega in smučarskega Adi Keržan, fotografskega Egon Planinšek, gradbenega ing. Herbert Skerlep, Fettich, Dogan, Sieber.

Na občnem zboru 30. aprila 1935 so predlagali za predsednika Marjana Lipovška, za podpredsednika Janeza Kvedra. Toda članstvo je godrnjalo, ker kandidatov ni bilo. Zato je bila sestavljena druga lista. Nosilec: Franjo Vilhar. Novi odbor je bil sestavljen tako:

Predsednik Franjo Vilhar, podpredsednik dr. ing. Matija Žumer, tajnik I. Milan Kham, tajnik II. Alojz Peršič, blagajnik Danica Blatnik, knjigovodja Edi Keržan, knjižničar Cene Marinko, matrikular Jože Resnik, gospodar Drago Koprivec; odbornika: ing. Leo Pipan, Ivan Dogan; načelnik alpinističnega odseka dr. Mirko Kajzelj, njegov namestnik Adi Keržan; revizorja: Franc Kopřiva, Saša Kovač, razsodišče: Skerlep, Fettich, Sieber, Planinšek, Šporn; gospodar doma na voglu Milan Kham, njegov namestnik Jože Marinko.

c) Notranje delo in delovne metode.

V idejnem pogledu je nedvomno glavna pridobitev gradbene dobe ta, da je težišče dela načeloma prešlo na plezalni odsek. Pravimo načeloma, ker je v resnici največ časa in moči šlo za dom na Voglu. Vsekakor pa lahko rečemo,

¹ Op. ur.: Dr. Mirko Kajzelj izjavlja, da je bil izvoljen l. 1933, naslednje leto pa je služil kadrovski rok.

da je v tem času klub že v glavnem našel svoje pravo delovno področje. Glavni predstavnik tega dela je bil plezalni odsek.

Ta se je 3. februarja 1933 preimenoval v alpinistični odsek, kar je bilo pravilno, saj je bil izraz »plezalni« preozek. Temu odseku so priključili tudi dotedanji smučarski odsek, tako da je program te nove organizacijske enote bil že jasno opredeljen: poletna in zimska alpinistika ter gorsko (»turno«) smučanje.

Vzpone naj bi opravljali člani po načrtu in po kartoteki. To se ni izvedlo, ker je bilo očitno neizvedljivo.

Pač pa je tehnično, kulturno in vzgojno delo odseka bilo zasnovano tako, da je predstavljalo bistven korak naprej v primeri z dotedanjim načinom dela.

Bilo je na novo organizirano reševalno moštvo.

Odsek je dobil od odbora 4000 din za opremo. S tem denarjem si je odsek kupil dva šotora, 50 klinov, 12 vponk in dve vreči za vodo.

Odsek je organiziral nekaj internih predavanj; najpomembnejše je bilo »Alpinistični nazor pri Slovencih«, dalje o alpinistu g. Lammerju (predavatelj dr. Mirko Kajzelj); leta 1935 (v aprilu) pa javno predavanje »Doživljaji ob vrvi« (dr. Miha Potočnik).

Odsek je zbiral snov za dodatek »Našemu alpinizmu«. Ker pa ni bilo denarja za izdajo, je to delo potekalo brez prave vneme in temeljitosti. Iz istega razloga je bilo tudi težko dobiti opise od posameznih alpinistov, ker so se ti zavedali, da je opis namenjen samo za to, da pride v predal in tam obleži. Govorilo se je tudi o tem, da bi objavljali prvenstvene vzpone v Alpenzeitung, toda ostvaril se tudi ta načrt ni.

Člani odseka so napravili 14. aprila 1934 skupen smučarski izlet na Stol in Zelenico.

Pod vodstvom ing. Leva Pipana je odsek pripravljal tudi izdajo pravilnika za vedenje v gorah.

Leta 1934 je odsek organiziral smučarske gimnastične vaje v Narodnem domu.

Najvažnejša akcija alpinističnega odseka je bila alpinistična šola. Ta je delala jeseni 1934 in spomladi 1935. Akcijo zanjo sta podprli tudi banovinska uprava in mestna občina ljubljanska. Prva je dala 2000 din, druga pa 1500 din podpore. Ta denar so organizatorji porabili v glavnem za honorar predavateljem, tako da za izdajo snovi v obliki skript ni ostalo denarja.

Propaganda za šolo se je začela z objavo v Planinskem Vestniku (1934 str. 382). Navajamo jo v celoti:

PV 34/382 — Alpinistična šola

Turistični klub Skala, kateremu je s polnim razumevanjem obljubilo SPD vso pomoč, se je odločil, da ustanovi z novim letom (1935) v Ljubljani stalno javno alpinistično šolo. Sodelovali bodo ing. Avčin Franc, dr. Bohinec Valter, ing. Drogenik Herbert, dr. Kajzelj Mirko, prof. Lipovšek Marjan, dr. Ložar Rajko, cand. ing. Modec Vinko, dr. Pajnič Edo, dr. Potočnik Miha, dr. Reya Oskar in ravnatelj Vilhar Franjo.

Tečaj se otvori sredi januarja s predavanji o ideologiji alpinizma, sledila bodo dvakrat tedensko predavanja o gorski morfologiji in topografiji, o orientaciji in čitanju kart (s praktičnimi vajami v terenu), o opreми, o higieni in prvi pomoči, o meteorologiji, o nevarnostih v gorah, o planinskem rastlinstvu in živalstvu. Teoretični del šole bodo zaključila predavanja o plezanju; spo-

mladi bo nato Modec s sodelovanjem priznanih alpinistov praktično vežbal v plezanju na Turncu, poleti pa bo absolvirал s tečajniki nekaj plezalnih tur v planinah.

Planinci, ki se nameravajo udeležiti tečaja, naj se čim preje z dopisnico javijo klubu »Skala«, Ljubljana, Slomškova ulica 1.

V Planinskem Vestniku je bilo povedano še naslednje:

PV 35/36. stran.

Šola se prične sredi januarja; teoretični del traja do konca marca, z dvema tedenskima urama, praktični del šole se izvede od aprila do avgusta.

Klub je s tem započel novo, doslej pri nas neznano akcijo. Da je taka šola potrebna, priča ravno lani naraslo število smrtnih žrtev gora in to celo na navadnih, zavarovanih poteh. Namen te šole je, vcepiti udeležencem osnovne teoretične in praktične pojme o alpinizmu, dati jim osnovo in smer, v kateri se bodo izobraževali in razvijali dalje in jih vzgojili v prave alpiniste.

Kot se iz vsega tega vidi, je alpinistična šola nastala v sodelovanju med Skalo in SPD. Pri tem je SPD prepustilo vzgojno delo Skali. Vpliv dr. Tume na tak razvoj dogodkov je očiten.

Bilo je jasno, da je to sodelovanje le začasno, in samo po sebi se je pojavilo vprašanje, kdo bo imel od njega več koristi. Razmere pa so bile v tistih letih za Skalo in SPD tako težke, da nobena od obeh organizacij ni mogla zadosti izkoristiti šole.

Ob pogledu na seznam predavateljev se pa kljub tovariškemu razmerju med Skalo in SPD vsiljuje vprašanje, ali je moralo biti toliko predavateljev iz vrst oseb, ki niso bili skalaši. Ali je res bil potreben, na primer, dr. Rajko Ložar za to, da uči skalaše alpinizma? Ali se ne bi za predavatelja skoraj z vseh področij mogli pripraviti člani Skale, kot so bili dr. Kajzelj, ing. Pipan, dr. Potočnik in drugi?

Alpinistična šola je imela plezalne vaje na Turncu. Skupina »četrtak« je imela spomladi 1935 (do 6. junija ko je bil tečaj končan) pet vaj, skupina »nedelja« pa štiri vaje.

V jeseni 1935 alpinistična šola ni bila obnovljena, češ da ni denarja zanjo. Pri tem jih ni motila okoliščina, da je dr. Kajzelj še spomladi najavil za jesen tečaj iz zimske alpinistike. Skala se je pripravljala na spanje, kriza v njej je postajala vedno bolj očitna, mogoče pa ne le v Skali, temveč v slovenskem alpinizmu sploh.

Ni se pa mogoče sprostiti občutka, da so bili načelniki odseka premalo podjetni. Borisu Režku je odbor nudil vso potrebno podporo, toda on ni opravičil pričakovanj. S svojimi uspehi v alpinistiki se je kmalu zadovoljil, nadaljnjih nalog se ni lotil s potrebno resnostjo in čutom odgovornosti.

č) Ideološka in metodološka problematika.

Savinjčani so predlagali 25. aprila 1933, naj se ustanovi osrednji idejni odbor delegatov. Tega naj bi sestavljali prof. Janko Ravnik, podpredsedniki in tajniki osrednjega kluba in podružnic. Predlog je bil sprejet.

9. julija 1933 je bila — že v novem lokalu v Slomškovi ulici 1 — seja »idejnega« odseka. Udeležili so se je: ing. Žumer (za savinjsko podružnico), Frelj in Korenini za Jesenice, Lipovec, Kham in še drugi za osrednji klub. Razpravljalo se je o ustanovitvi vrhovnega sveta — ta naj bi bil najvišji »zvezni« organ kluba; dalje je ing. Žumer nastopil zoper gradnjo komfortnih

hotelov (žal glede Vogla to mnenje ni prodrlo); nato so se vrnili na vprašanje vrhovnega organa in sklenili, da ga bo tvorilo 9 članov z glasovalno pravico, ti člani pa ne smejo biti odborniki posameznih enot kluba; tem naj bi se pridružilo še šest odbornikov iz posameznih enot, ti pa naj bi imeli le posvetovalni glas.

Prvi delegati so bili: ing. Žumer, Lipovec, Ciber, Torelli, Frelih, Poženel, Kovač in Žmigovec. Odbor naj bi razčiščeval »aktualna vprašanja«, ne da bi jasno opredelili ta pojem; soglasni sklepi naj bi bili obvezni, z večino sprejeta mnenja pa naj bi veljala kot nasveti. Ta odbor naj bi izdajal revijo od časa do časa v obliki okrožnic. Prve teme naj bi bile: o našem pojmovanju alpinizma.

Potem — nič... Spanje. Brez soglasnega sklepa, pač pa z molččim pri-stankom vseh delegatov.

Že v začetku leta 1933 se je pojavil predlog, naj se ime kluba prilagodi sodobni terminologiji. Ime »turistovski« je bil zastarel že leta 1921, ker so že takrat poznali izraze »alpinizem« in »alpinistika«. Zorko je predaval o bistvu in vsebini alpinizma, Rudolf Badjura pa je v članku o nesreči v Turski gori pisal o alpinistiki. Spremembo imena so obravnavali na sestankih 11. I., 16. I., 8. marca, 12. aprila 1933 in na občnem zboru 25. aprila 1933. Članom so bila tudi poslana vprašanja v februarju 1933. Jeseničani so bili soglasno za spremembo imena. Na občnem zboru je bila večina za to, toda uspeh glasovanja je bil le 18 : 16, imel pa je del pravil, za spremembo pravil pa je bila potrebna dvetretjinska večina. Predlog torej začasno ni prodr.

O tem, da je umesten, pa so bili prepričani vsi naslednji odbori; kljub temu je bilo treba do ostvaritve celih sedem let.

Kljub idejni jasnosti je pa glede delovnega programa in delovnih metod vladala precejšnja zmeda. Tako se je Franjo Vilhar 7. junija 1934 še zavzemal za znanstveno delo, čitanje spisov na sestankih in debate. Pod znanstvenim delom si je predstavljal, na primer, proučevanje botanike. Torej vračanje k nazorom prof. Ravnika.

Dr. Mirko Kajzelj je na občnem zboru 30. aprila 1935 najprej grajal nediszipliniranost alpinistov, njihovo medsebojno ljubosumnost — ta naj bi se kazala tudi po tem, da ne sporočajo prvenstvenih vzponov, nato pa je podal naslednji program kluba: vzgojiti in disciplinirati naše sicer sposobne alpiniste, usmeriti ter sistemizirati njihovo praktično in idejno delo. Naš alpinizem je treba razširiti predvsem na kulturno-znanstveno področje. Tu čaka alpiniste »ob zaključku praktičnega raziskavanja ter preplezanja naših sten in gorskih kotov« novo, še skoraj nedotaknjeno delovno polje; tega je obdeloval le naš dr. Tuma. K temu znanstvenemu delu pa naj bi pritegnili še druge kulturne delavce; o slovenskih Alpah naj bi se izdelovale znanstvene fotografije.

Kajzeljeva predstava je bila torej taka: najprej plezanje oziroma alpinistika v splošnem, nato prehod na znanstveno delo. To bi bilo nekako sankcioniranje pojava »bivših« alpinistov, prehajanje alpinistov v likvidacijo, ločitev kulturnega dela od športnega.

Pri delovnih metodah gradbene dobe bi se še dotaknil vprašanja skupnih članskih izletov. Bila sta dva skupna izleta: prve dni avgusta 1932 v Savinjske Alpe, udeležilo se ga je 17 Savinjanov (oni so dali tudi pobudo), 16 Ljubljancin in 1 Jeseničan; drugi je bil v februarju 1933 na Menino, tudi ta je bil skupen s Savinjčani, udeležencev je bilo 30.

Leta 1934 je bil organiziran izlet v Prokletije. Prijavili so se štirje skalaši (Edi in Adi Keržan, Cene in Jože Marinko).

Ko zaključimo dobo skalaškega dela doma na Voglu, naj opozorimo na nekatere značilnosti v njej.

Najvažnejši akciji te dobe sta bili zgraditev doma in alpinistična šola. Toda, medtem ko je takrat, ko se je lotila gradnje, Skala podcenjevala svoje moči, je pri alpinistični šoli zašla v nasprotno skrajnost: tako zelo je podcenjevala sposobnosti svojih članov, da se je zatekla po tujo pomoč, celo po pomoč svojih idejnih nasprotnikov. Namesto da bi torej porabila alpinistično šolo za aktivizacijo starih članov, je pospešila njihovo odtujitev od kluba.

Druge delavce je bilo treba plačati. S tem je namesto dotedanjega sistema, ob katerem se je za delo plačalo redkokdaj in še to skromno, postalo denarno plačilo za delo reden pojav. Posledice so se poznale zlasti v naslednji dobi.

(Nadaljevanje v prihodnjem letniku)

Gorenjska grča

STANKO HRIBAR

(Za sedemdesetletnico dr. Jožeta Pretnarja)

Ne vem, kako bi zastavil pravnjo besedo in se izvijugal okoli tega, da je dopolnil dr. Jože Pretnar letos februarja meseca sedemdeseto leto, pa je pozabila na to Planinska zveza Slovenije, katere predniku Slovenskemu planinskemu društvu je bil dr. Pretnar 15 let predsednik, in se ga tudi ni spomnil Planinski Vestnik, v katerem je popisal (leta 1954) del naše planinske zgodovine in bil tudi sicer njegov sodelavec (popisi smučarskih tur v južni Srbiji in še precej drugega.).

Menda ne bo preveč narobe, če se poskusim izmotati iz te prekvate zadrege in zamude s tolažbo, da drži takšno praznovanje še vse leto (ki pa ga bomo komaj še ujeli za rep).

Za našo starejšo planinsko zgodovino in posebej Triglava je eden najbolj znamenitih krajev Srednja vas v Bohinju. V njej je 11 let učil in pestil mlade Bohinjčke ter izobraževal (že pred skoraj 100 leti) tudi odrasle Bohinjce Pretnarjev oče, kmečki sin iz Poljšice pri Bledu, kot naslednik — po poklicu in po rodu — »šolmaštra« Grma, znamenitega po dr. Mencingerju in njegovi »Hoji na Triglav«, preden ga je zanesla njegova učiteljska pot v Velike Dolne, hribovsko vasico pod zadnjimi obronki Gorjancev. Tam mu je njegova žena, kmečka hči iz Gorij nad Bledom, rodila 19. februarja 1891 sina Jožeta.

Kolikor ni burila mladega Jožeta že hribovska kri njegovega rodu, ga je še »zastrupil« (podobno kakor dr. Kugyja) oče, ki mu je pripovedoval, kako je zalezoval gamse po bohinjskih gorah in kako se mu je godilo, ko je prvič plezal

